

Олексій Курашов

*аспірант очної форми навчання Науково-дослідного інституту
Державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії
правових наук України*

ЩОДО ПИТАНЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРІВ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕДВИБОРНОЇ АГІТАЦІЇ

У науковій доповіді автором розглянуті окремі питання інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації. Зазначено, що передвиборча агітація є ключовою стадією виборчого процесу та повинна мати ефективне нормативно-правове забезпечення, яке відповідає сучасним умовам та тенденціям розвитку інституту виборів. Проаналізовані норми проєкту Закону України «Про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації» (реєстраційний номер 8310 від 27.12.2022). Встановлено, що належне організаційно-правове та інформаційне забезпечення стадії передвиборної агітації є гарантом забезпечення вільних і чесних виборів.

Ключові слова: вибори, інформаційне забезпечення, передвиборна агітація, правове регулювання, стадії виборчого процесу.

Oleksii Kurashov

*Ph.D candidate, Scientific Research Institute of State Building and Local
Government of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*

ON THE ISSUES OF INFORMATION SUPPORT FOR ELECTIONS AND THE IMPLEMENTATION OF PRE-ELECTION AGITATION

In the scientific report, the author considers certain issues of information support for elections and the implementation of pre-election agitation. It is noted that pre-election agitation is a key stage of the electoral process and must have effective regulatory and legal support that meets modern conditions and trends in the development of the electoral institution. The norms of the draft Law of Ukraine “On Amendments to the Electoral Code of Ukraine on Improving the Regulation of Information Support of Elections and the Implementation of Election Campaigning” (registration

number 8310 from December 27, 2022) were analyzed. It is established that proper organizational, legal and information support for the stage of pre-election agitation is a guarantor of ensuring free and fair elections.

Keywords: elections, information support, election campaigning, legal regulation, stages of the electoral process.

Слід зазначити, що передвиборна агітація є ключовим етапом виборчого процесу, який не тільки безпосередньо впливає на перебіг і результати виборів, але й уможливорює належну реалізацію виборчих прав, так, у демократичному суспільстві передвиборна агітація є інструментом забезпечення дійсно вільних і чесних виборів, вона, безумовно, впливає й на те, яким чином реалізуються інші принципи виборчого права, оскільки за своїм основним призначенням забезпечує формування волі виборців для реального вільного волевиявлення, при цьому особливістю регулювання цього етапу виборчого процесу є його вкрай високий рівень диспозитивності, якщо до окремих інших етапів (наприклад, формування складу виборчих комісій, висування та реєстрації кандидатів, порядку голосування, процедур підрахунку голосів виборців та встановлення результатів виборів тощо) істотна частина регулювання, хоча й передбачає диспозитивні норми, має зобов'язальний, значною мірою імперативний характер, то для передвиборної агітації метод регулювання значно більш диспозитивний, визначаючи в основному тільки загальні межі такої діяльності відповідних суб'єктів [1]. Отже, в умовах воєнного стану важливим є законодавче впорядкування та врегулювання всіх стадій виборчого процесу. Враховуючи той факт, що передвиборча агітація є ключовою стадією виборчого процесу, вона повинна мати належне нормативно-правове забезпечення, яке відповідає сучасним умовам та тенденціям розвитку інституту виборів.

У цьому контексті за доцільне вбачається проведення аналізу існуючих законодавчих ініціатив у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Так, проєкт Закону України «Про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання інформаційного забезпечення

виборів та здійснення передвиборної агітації» № 8310 від 27.12.2022 [2] містить зміни, які спрямовані на посилення прозорості виборчого процесу шляхом внесення вдосконалення норм Виборчого кодексу України.

Згідно з пояснювальною запискою до проекту Закону України «Про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації» [3] наразі правове регулювання виборчого процесу має низку невирішених проблем, зокрема: обмежений доступ журналістів на публічні заходи пов'язані з виборами; нечіткі вимоги до маркування агітації в медіа, що дає можливість розміщувати замовні матеріали; нерозмежовані повноваження щодо контролю за висвітленням перебігу виборчого процесу між виборчими комісіями та Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, що фактично призводить до безкарності у випадку таких порушень; відсутність визначення прихованої передвиборної агітації; відсутність регулювання агітації в соціальних мережах, яка на сьогодні вже складає значну частку агітаційних матеріалів. За таких умов медіа опиняються у стані правової невизначеності та ризику накладення на них значних штрафів, адже регулятор має повноваження застосовувати санкції за порушення правил агітації та інформування і переважну більшість випадків віднесено до значних порушень. Законопроектом пропонується усунення зазначених прогалин шляхом внесення змін до Виборчого кодексу.

Отже, вказаний проєкт передбачає внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації, зокрема пропонується регламентувати:

- право журналістів та інших працівникам суб'єктів у сфері медіа, які займаються підготовкою інформації для медіа, на безперешкодний доступ на всі публічні заходи, пов'язані з усіма типами виборів, а також отримання інформації щодо ходу підготовки і проведення виборів ;

- відкритість інформації що міститься в документах, поданих до відповідної виборчої комісії для реєстрації кандидатів; у фінансових звітах про надходження та використання коштів виборчих фондів політичних партій, їх місцевих організацій, кандидатів на загальнодержавних та місцевих виборах; а також інформації про адресу місцезнаходження, персональний склад із зазначенням керівних посад, номер телефону та електронну пошту окружної, територіальної та дільничної виборчих комісій на відповідних виборах;

- засади участі медіа в інформаційному забезпеченні виборів, зокрема: достовірності, повноти, збалансованості та неупередженого подання;

- вимоги до репрезентативних опитувань громадської думки;

- порядок поширення суб'єктами у сфері медіа матеріалів передвиборної агітації в будь-яких формах в тому числі у мережі Інтернет;

- визначення прихованої передвиборної агітації;

- підстави та порядок здійснення передвиборної агітації;

- вимоги до змісту, форми, маркування, обмежень та джерел фінансування застосовуються до матеріалів передвиборної агітації, які поширюються в мережі Інтернет, у тому числі платформах спільного доступу до інформації;

- право кандидата або партії звернутися до суб'єкта у сфері медіа у разі поширення про них інформації, яку вони вважають недостовірною, з вимогою опублікувати їх відповідь;

- підстави та порядок поширення матеріалів, які містять передвиборну агітацію, у різних видах медіа;

- заборону на ведення передвиборної агітації органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим та органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам і судам, їх посадовим і службовим особа; а також працівникам підприємств, організацій, установ державної та комунальної форми власності;

- вимоги, обмеження і заборони щодо змісту передвиборної агітації тощо.

З огляду на основні положення проєкту Закону України «Про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання

інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації», його прийняття забезпечить збільшення прозорості виборчого процесу, дотримання прав суб'єктів медіа на доступ до інформації та запобігання зловживанням під час здійснення передвиборчої агітації, однак цей законопроект досі знаходиться на доопрацюванні, водночас за підсумками його розгляду Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету, його прийняття може призвести до збільшення видатків державного бюджету (зокрема щодо забезпечення діяльності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення для утворення та функціонування Експертної ради) [4].

Таким чином, належне організаційно-правове та інформаційне забезпечення стадії передвиборної агітації є гарантом забезпечення вільних і чесних виборів. Тому в сучасних умовах необхідним вбачається ефективно впровадження законодавчих ініціатив з метою вдосконалення чинної нормативної бази з питань забезпечення виборчого процесу та узгодження відповідних дій ключових стейкхолдерів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Венгер В. М. Передвиборна агітація. Виборчий кодекс України. Книга перша. Загальна частина (в редакції станом на 1 жовтня 2021 року) : науково-практичний коментар / за ред. Ю. Б. Ключковського. Київ : К.І.С., 2021. Розділ VIII. С. 501-601. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/31520>.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації» (реєстраційний номер 8310 від 27.12.2022). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41061>.

3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації» (реєстраційний номер 8310 від 27.12.2022). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41061>.

4. Висновок Комітету Верховної Ради України з питань бюджету за результатами розгляду проєкту Закону про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації (реєстр. №8310). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41061>.

REFERENCES

1. Venger, V.M. (2021). *Election campaigning*. In *Electoral Code of Ukraine. Book one. General part* (as amended on October 1, 2021): Scientific and practical commentary (Yu.B. Kliuchkovskiy, Ed.), Section VIII, pp. 501–601. Kyiv: K.I.S. Retrieved from <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/31520> [in Ukrainian].

2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022, December 27). *Draft Law of Ukraine "On Amendments to the Electoral Code of Ukraine to Improve the Regulation of Information Support of Elections and Election Campaigning"* (Reg. No. 8310 of 27.12.2022). Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41061> [in Ukrainian].

3. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022, December 27). *Explanatory Note to the Draft Law of Ukraine "On Amendments to the Electoral Code of Ukraine to Improve the Regulation of Information Support of Elections and Election Campaigning"* (Reg. No. 8310 of 27.12.2022). Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41061> [in Ukrainian].

4. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022, December 27). *Conclusion of the Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Budget Issues Regarding the Draft Law on Amendments to the Electoral Code of Ukraine to Improve the Regulation of Information Support of Elections and Election Campaigning* (Reg. No. 8310). Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41061> [in Ukrainian].

Науковий керівник: Гришко Лілія Миколаївна,
к.ю.н., старший дослідник, завідувача науковим сектором муніципального
права та місцевого самоврядування
НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування
Національної академії правових наук України